

nemes kényszerét. Természetes, hogy a nemzetnevelés feladatául állítja ennek a nemzeti erkölcsnek kifejlesztését, amely a léleknek a jócselekedetre készítendő nemes belső kényszerét kiműveli és végső fokon a nemzetért minden áldozatra kész szellemet teremt.

Ismét közreadja a „Merre haladjunk?”-ban már napvilágot látott új magyar tíz parancsát, különösen bőven foglalkozik a közösségtudat (biológiai-, történelmi- és teremtőközösségtudat) kifejlesztésével és elmélyítésével; de szól azután a közösség és a szervezésről, arról, hogy kiknek szól a nemzetnevelés és kik a nemzet nevelői? Végül megállapítja, hogy a nemzetnevelés voltaképpen a nemzet történelmének megfontolt irányítása (ha külső erők nem hatnának közre történelmünk folyamába), és részletesen megjelöli a nemzetnevelés országos központi vezetőségének tagolódását, szervezetét.

Lehetetlen e helyen idéznünk — még nagy vonalakban sem — írónk minden értékes elgondolását. Amit azonban a nemzetnevelésről, annak céljáról, módszereiről, a nemzet nevelőiről, úgyszintén a nemzetnevelés központi szolgálatáról mond, az mind korszerű, eredeti elgondolás s nagy hasznára lehet minden nevelőnek, de mindenki másnak, aki — bár közvetve is — valamilyen formában részt vesz a szebb és boldogabb nemzeti jövő kialakításában. Korszerű elgondolásai, gyakorlati útmutatásai, — amelyek célja az egész nemzetnek mai feladatok elvégzésére való előkészítése, — felbecsülhetetlenül teszik e művet a haladni kívánó s a nemzet jövőjéért aggódó, érte küzdő minden magyarnak.

Ma, amikor világnézetek harca dül a világon, hogy a jövő nemzedékek életformáját kialakítsa, s ebben az élethalál küzdelemben a magyarság is ott áll, hogy ismét vérrel-élettel tegyen tanúságot keresztény-nemzeti világnézete mellett, feltétlenül szükség van olyan nemzetnevelésre, amely keresztény alapon állva izig-vérig nemzeti, s kifejezetten magyar nemzeti legyen. Ezt a célt szolgálja a tudós író jeles munkája s éppen ezért örülünk közreadásának, mivel így valóban eléri azt, amire hivatott: a korszerű, s az egész nemzetet átfarmáló nemzetnevelést! Széchenyi mondja a Világ-ban: „A magyar erőből pezsgő fiatal nép, mely csodálatos nagyságra emelheti magát.” Ezt a nagyságra-emelést van hivatva elősegíteni ez a minden vonatkozásban mélyen átgondolt és merőben a sajátos magyar viszonyokhoz és célokhoz alkalmazott mű. Ezért tartjuk Gelei könyvét — nemcsak pedagógiai, hanem történelmi s általában minden nemzeti vonatkozásában is — nagyjelentőségűnek.

Vicsay Lajos.

Vértes O. József: Az ingerlékeny gyermek. Szülők könyvtára 21. szám. Studium, Budapest. 52 old.

Céljának megfelelően nyelvezetében igyekszik közérthetőségre és éppen ezért tartózkodik a kérdés szakirodalmából idézni, bár bevezetőjében a legjelentékenyebb szakmunkák íróit felemlíti. A gyermeki lelki korok szerint külön fejezetekben foglalkozik a csecsemő nyugtalanságra való hajlamával, a kisgyermek érzékenységével, az iskolásgyermek ingerültségével és végül a

serdülő idegességével. Megállapításai kristályfiszták, a szülőknek javasolt segítő módok józanak és követhetők. Látszik, hogy a szerző szakismeretei kívül nagy szeretettel foglalkozik mindenkor a gyermekkel. Igen hasznos a könyvecske nemcsak a gyermekével bajlódó és azt féltve vezető szülők részére, de minden tanító és tanárember számára is. Ha az iskola szervezeténél fogva nem is teszi mindig teljes mértékben lehetővé a szükséges „gyógykezelést“, mégis sok hibától menti meg a gyermekek oktatóját. Különösen a két utolsó fejezet ismerete válik hasznossá, melyeknek tartalma: *Az iskolás gyermek ingerültsége*. 1. A korszak főbb mozzanatai. 2. Okok: tanulási nehézség, figyelmetlenség, kifáradás, képtelenség a tanítás üteméhez való alkalmazkodásra, rendellenes emlékezet; „nehéz“ tárgyak, nem kedvelt tanítók; iskolai fájás. Környezet. 3. Dacosság, rosszkedvűség. Nyugtalan álm. Házi feladat. 4. Más a gyermek otthon, más az iskolában. 5. Kiegyenlítési törekvések. Teendők. *A serdülő „idegessége“*. 1. A serdülés élettani és kóros idegessége. 2. A serdülési idegesség oka: élettani átalakulás. 3. A serdülési élettani idegesség megnyilvánulása: fiúkon, lányokon; ellenkezés, nyugtalanság, ábrándozás, ellentétes érzelmek, félelem. 4. A nagy titok. 5. Néma bűn. 6. Teendők. Ez a felsorolás bizonyára érdeklődést fog kelteni kartársaink körében a könyvecske iránt.

M. Gy.

Dr. Garai József: Montessori lélektana és didaktikája. Közlemények a Ferenc József-tudományegyetem lélektani intézetéből. Kolozsvár, 1941. 88 oldal.

Montessori nevelői felfogása nem mondható rendszerbe foglaltnak. Ő maga a neveléstan vizsgálódási körét kerülte, nevelésen bánásmódot ért. Elszórt nézetei azonban világosak és összefüggőek, úgy hogy azokat rendszerbe foglalni lehet. A szerző jelen munkájában a Montessori eljárás lélektani alapjait adja meg, másrészt a didaktikai és módszertani problémáknak Montessori szellemében való vizsgálatát végzi el.

Összehasonlítja részletesen az újabb pedagógiái irányokat Montessori eljárásával, miben egyezik ezekkel és miben különbözik tőlük. Általában ezekben az új iskolákban két herbarti gondolat uralkodó, a koncentráció-gondolata és a kérdve-kifejtés elve.

A III. fejezetben Montessori rendszerének lélektani alapvetését ismerteti. Összehasonlítja Adler és Deoroly felfogását Montessoriéval. Kimerítően ismerteti a szerző, miként teljesíti Montessori az oktatás egészségügyi követelményeit. És ebben a kérdésben nagy szerepe van a fáradtság különböző okainak, valamint azok elkerülésének. Ennek megfelelően állítandó össze az órarend. A tanulásra való előkészítésnek fontos részlete az érzékszervek nevelése. Ezt Montessori mesterséges eszközök használatba vételével igyekszik elérni. Ezekről az eszközökről és használatukról bő tájékoztatást nyújt a szerző.

A IV. fejezetben méltatja Montessori oktatási módját és erre vonatkozó véleményét, majd a következő fejezetben módszertani kérdéseket ismertet kritikai alapon az írás-olvasás és a számolás tanítására vonatkozólag.

A nagy irodalmi felkészültséggel dolgozó szerző igen hasznos munkát